Grambiņas un bedres pārejā

● LIGITA KUPČUS-APĒNA

Mācību gada pirmajos mēnešos 14 Liepājas izglītības iestāžu pedagogiem latviešu valodas zināšanas novērtētas kā nepietiekamas, "Kurzemes Vārds" uzzināja Valsts valodas centrā (VVC). No darba pienākumu veikšanas viņi ir atstādināti, daļa – aizgājuši pavisam, uzrakstot atlūgumu. Pārejā uz mācībām tikai valsts valodā no ierindas izkritušie pedagogi radījuši būtisku satraukumu izglītības iestādēs. Atrast, kas viņus aizvietos, ir ārkārtīgi grūti.

Laiks – trīs mēneši

Šoruden VVC pārkāpumus valsts valodas lietošanas jomā konstatējis četrās Liepājas izglītības iestādēs: pirmsskolas izglītības iestādē (PII) "Stārķis", PII "Gailītis", Piemares pamatskolā un Liedaga vidusskolā. Par valsts valodas nelietošanu profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamajā apjomā administratīvi sodīti 14 pedagogi, pastāsta VVC Valodas kontroles departamenta vadītāja Madara Rēķe. Pārbaudes minētajās izglītības iestādēs VVC veicis, pamatojoties uz saņemtajiem iesniegumiem, kā arī VVC kontroles programmas īstenošanas gaitā.

"Ja VVC konstatē, ka pedagoga valsts valodas zināšanas neatbilst Ministru kabineta noteiktajam apjomam, nekavējoties tiek izdarīts ieraksts Pedagogu reģistrā," kādas ir tālākās darbības, stāsta M. Rēķe. "Izglītības iestādes vadītājs nodrošina, ka attiecīgo pedagogu atstādina no amata pienākumu pildīšanas līdz dienai, kad tiek nokārtota valsts valodas prasmes pārbaude Valsts izglītības satura centrā tādā apjomā, kāds nepieciešams profesionālo un amata pienākumu veikšanai." Ja pedagogs triju mēnešu laikā nav nokārtojis valsts valodas prasmes pārbaudi, tad ar viņu izbeidz darba tiesiskās attiecības. "Pedagogu atstādināšanu uzrauga Izglītības kvalitātes valsts dienests," precizē M. Rēķe. Viņa saka, ka nevar komentēt "Izglītības likumā" noteikto prasību neizpildi, tomēr teic, ka izglītības iestāžu vadītāji ir dažādi un arī viņu attieksme pret veiktajām pārbaudēm ir dažāda. "Katrā gadījumā gan izglītības iestāžu vadītāju, gan pedagogu pienākumi noteikti "Izglītības likumā"."

Aiziet, nesagaidot pārbaudi

Bērnudārza "Gailītis" vadītāja Evija Harmsone atklāj, ka VVC pārbaudi viņas vadītajā mācību iestādē veicis, pamatojoties uz saņemto iesniegumu. Tajā bijis norādīts, ka četri iestādes pedagogi saziņā ar vecākiem nelietojot valsts valodu. "Pārbaude notika 19. septembrī," viņa atceras. Viens no pedagogiem, pat nesagaidot pārbaudi, uzreiz esot uzrakstījis atlūgumu. Līdz ar to pārbaude veikta atlikušajiem trīs pedagogiem. Visiem konstatēts, ka valsts valodas lietojums neatbilst pirmsskolas izglītības skolotāja amata un profesionālo pienākumu veikšanai nepieciešamajam apjomam – augstākā līmeņa 1. pakāpei (C1). "Pašreiz vienam no šiem pedagogiem ir darbnespēja, otrs ir atstādināts uz trim mēnešiem, bet ar trešo darba attiecības ir izbeigtas," situāciju rezumē E. Harmsone.

"Pārsteigums bija tikai par vienu no pedagogiem, jo, manuprāt, viņa runāja pietiekami labi," saka bērnudārza vadītāja. "Pārējās trīs skolotājas latviski runāja, bet viņu valodā varēja saklausīt daudz gramatisku kļūdu, tādēļ man bija nojausma, ka viņas pārbaudi varētu neizturēt." Atstādinātais pedagogs patlaban valodu mācoties, lai atgrieztos darbā. Savukārt atlūgumu uzrakstījušā darbinieka vietā E. Harmsonei izdevies atrast citu pedagogu. "Ar kadriem problēmu nav," viņa apliecina.

Bērnudārzā "Stārķis" VVC pārbaude nepārvarama bija četriem pedagogiem, atklāj vadītāja Anna Koliškina. Iztrūkuma dēļ patlaban izglītības iestādē ieviesta jauna darba organizācijas forma – ar audzēkņiem strādā viena skolotāja un divi skolotāja palīgi. "Protams, mēs meklējam pedagogus, bet tas ir sarežģīti. Mums vajag piecus skolotājus, jo viena vēl devās pensijā," stāsta A. Koliškina. Atstādinātie pedagogi patlaban iziet latviešu valodas kursus, bet ne visi. "Bija, kas diemžēl uzrakstīja atlūgumu, jo nobijās. Šķitis, ka latviešu valodu pārzina, bet VVC inspektore domāja citādāk."

Liepājas Liedaga vidusskolā nepietiekamas valsts valodas zināšanas konstatētas sešiem pedagogiem. "Šobrīd nav viegls periods," atzīst skolas direktora pienākumu izpildītāja Aija Grīnberga. "Jo mums bez atstādinātajiem pedagogiem ir arī ilgstoši slimojošie skolotāji. Esam ļoti pārskatījuši savus iekšējos resursus, pārorganizējušies, lai nodrošinātu mācību procesu, kas ir prioritāte. Liels skolotāju trūkums ir visā pilsētā. Esam apzvanījuši skolas, kaut ko mums izdevies piesaistīt, lai palīdzētu situāciju risināt. Bet arī citās skolās trūkst skolotāju. Esam vecākiem piedāvājuši sākumskolā otru maiņu, tomēr nepiekrita. Jo bērniem ir treniņi, dažādi pulciņi, līdz ar to nespētu savienot."

FOTO NO *PIXABAY.COM* (AUTORS *SVKLIMKIN*)

Stāstot, kādēļ pedagogiem nav izdevies nokārtot valsts valodas pārbaudi, A. Grīnberga min, ka daļā vainojams uztraukums. "Kad viens "krīt", pārējie pārāk sastresojas un, aizejot uz valodas pārbaudi, nespēj uztvert, ko viņam jautā. Līdz ar to kļūdās, ko ikdienā runājot nepieļauj." Vairums "izkritušo" pedagogu atkārtotās pārbaudes kārtos. "Protams, ir jāgatavojas, tai skaitā psiholoģiski. Bet atkārtotā pārbaude būs jau nopietnāka, jo jākārto ir visas daļas – runāšana, klausīšanās, rakstīšana, lasīšana."

Savukārt Piemares pamatskolā pārbaudi nav izturējusi skolotāja, kas pieņemta darbā augustā. "Es viņu no darba pienākumu veikšanas atstādināju, bet pēc tam skolotāja pati uzrakstīja atlūgumu," pastāsta direktore Gaļina Skorobogatova. >>

ES DOMĀJU TĀ: **KĀDAS VALODAS ZINĀT?**

Helēna Jankovska – viesmīle:

– Četras. Latviešu valoda ir dzimtā, skolā mācījos krievu un angļu. Vēlāk apguvu arī vācu valodu, jo radinieki dzīvo Vācijā. Kad aizbraucu pie viņiem, pamazām sāku mācīties, saprast arī vāciski. Ar savām valodas zināšanām jūtos ļoti labi, jo saprotu, ko saka tie, kas nav latvieši. Varu izlasīt, saprast nosaukumus, orientēties situācijā. Arī ikdienā, darbā izmantoju visas šīs valodas, jo strādāju ēdināšanas jomā.

Ilze Baumane – skolotāja:

– Latviešu, krievu. Angļu valodu neesmu ilgi izmantojusi. To mācījos vidusskolā. Krievu valodu apguvu jau bērnībā, jo kaimiņos dzīvoja krievu meitene, ar kuru spēlējos un draudzējos. Valodas apguve tad notika ļoti viegli. Rakstīt krieviski gan es vairs nemācētu. Šobrīd ikdienā man nav vajadzīga ne krievu, ne angļu valoda.

Inese Kalniņa – māsas palīdze:

– No svešvalodām zinu tikai krievu valodu. Tas ir maz, bet iztieku. Šajos laikos angļu valoda ir labi jāzina. Man patīk ceļot, braucu ekskursijās, un tad labi, ja ir gidi, kas visu noorganizē. Šovasar ceļojumā laikā Tallinā sazinājos krieviski, bet, kad bijām Somijā, kaut kā iztiku bez svešvalodas. Palīdzēja citi ceļotāji, kuri prata angliski.

Ieva Roze – docente:

– Labi zinu krievu un angļu valodu. Brīvi lasu vācu valodā, sarunāties gan būtu grūti. Krievu un vācu valodu apguvu skolā, angļu – mācījos kursos. Tas notika jau vidusskolā, jo sapratu, ka to dzīvē vajadzēs. Strādāju universitātē, un valodas zināšanas ļoti noder. It sevišķi, lasot nepieciešamo zinātnisko literatūru.

Liene Hmizenko – pedagoģe:

– No svešvalodām krievu un angļu. Vidusskolā mācījos vācu valodu, bet tā nav lietota un ir aizmirsta. Angliski sāku saprast, jo mani bērni mācās angļu valodu, tad šo un to dzirdu, skatoties televīziju vai internetu. Šobrīd jau ar kādu angli es varētu sarunāties ar elementārām frāzēm. Kad strādāju pastā, tur ar ārzemniekiem vajadzēja saprasties dažādās valodās.

DAIGA LUTERE
EGONA ZĪVERTA FOTO